

Vysoké učení technické v Brně

Fakulta architektury

Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce: FA-DIP0078/2012 Akademický rok: **2012/2013**
Ústav: Ústav navrhování I.
Student(ka): **Toman Radek, Bc.**
Studijní program: Architektura a urbanismus (N3501)
Studijní obor: Architektura (3501T002)
Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. arch. Ivan Koleček**
Konzultanti diplomové práce:

Název diplomové práce:

Městská knihovna, Lausanne

Zadání diplomové práce:

Urbanistický a architektonický návrh městské knihovny v kontextu specifických topografických podmínek města Lausanne.

V Lausanne se vybudovaly nejen mosty nad divokou říčkou, ale říčka samotná byla na začátku 20. století zkrocena do podzemního kanálu a zasypana. Vznikly tak velké horizontální plochy se vztahy „horního“ a „dolního“ města – historické struktury a plošiny zásypu.

Plošiny byly nejprve zastavěny sklady, průmyslovými halami a nákladovým nádražím. Dnes jsou novým územím pro rozvoj soudobého centra města.

Příležitostí k formulování nového městského ohniska je i kulturně-spoločenská funkce celoměstského významu – objekt Městské knihovny. Projekt musí nalézt odpovědi na otázku potenciálu architektonicko-urbanistického řešení a jeho hodnot.

Architektura by neměla být formálním vyjádřením světa, ale vyjádřením prostředí za pomoci formy. Pokud rozumíme architekturu jako vyjádření kultury stavění, musí architektonický projekt od svého počátku odpovídat na řadu asociací, dialogů a otázek.

Funkční program – Městská knihovna - se skládá ze čtyř hlavních celků:

- veřejné služby a funkce
- Knihovna (pro dospělé, pro mládež)
- Městský archiv a Centrum komiksů
- technické a administrativní zázemí

Výsledek – projekt – by měl nalézt úlohu instituce „knihovny“ v životě města a v životě jeho obyvatel v roce 2020 – v roce jejího plánovaného dokončení.

Rozsah grafických prací:

Úplná dokumentace navrženého souboru objektů v území.

Situace, půdorysy, řezy, pohledy, perspektivy, detail, prezentační panel a model.

Požadované výstupy:

analýzy místa, schémata: 1:25 000 – 1:5 000

koncept projektu, schéma: 1:5 000 - 1:1 000

situace: 1:1 000 - 1:500

půdorysy jednotlivých (podzemních a nadzemních) podlaží s navazujícími městskými prostory
1:200

řezy a pohledy (důležité k pochopení projektu) 1: 200,

vybraný konstrukční a prostorový detail 1:20

vyjádření ve 3D, základní model 1:500, další pracovní modely 1:200 až 1:20

eventuální popisné texty na výkresech, průvodní zpráva

prezentační panely formátu A1 - 594x840 mm, max. 8 ks, B1 1ks

Seznam odborné literatury:

CH. NORBERT-SCHULZ: Genius Loci, VÁCLAV CÍLEK: Krajiny vnější a vnitřní

CAMILLO SITTE: Stavba měst dle uměleckých zásad

T. VALENTA: Město a topografie,

P. HALÍK, P. KRATOCHVÍL, O. NOVÝ: Architektura a město

JAN GEHL: Život mezi budovami,

R. KOOLHAAS: Třešticí New York,

I. KOLEČEK: Vrstvy,

J. PALLASMAA: Oči kůže – Architektura a smysly

Termín zadání diplomové práce: 18.2.2013

Termín odevzdání diplomové práce: 13.5.2013

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Toman Radek, Bc.
Student(ka)

prof. Ing. arch. Ivan Koleček
Vedoucí práce

doc. Ing. arch. Iva Poslušná, Ph.D.
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 18.2.2013

doc. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan fakulty

KNIHOVNA LAUSANNE SEVELIN

Urbanistické řešení

Knihovna leží v Lausannské čtvrti Sevelin. V bývalém průmyslovém areálu plném dílen a výrobních hal, který i přes blízkost městského centra, dodnes působí pozapomenutým dojmem. Sevelin má však velkou perspektivu pro svou budoucnost, jak dokazuje příklad nedaleké dnes úspěšné platformy Flon, která má stejnou historii. Návrh vytváří doplněk stávající struktury, zárodek pro jeho nové centrum. Sevelin je specifickou částí města, proto knihovna stavby dodržují jeho specifika, která vychází z industriální minulosti místa.

Návrh vkládá do území dvě budovy. Masivní budova knihovny je doplněna lehkou a nízkou budovou tržiště, které bude sloužit drobným prodejcům a farmářským trhům, a stane se místem každodenního setkávání obyvatel přilehlých rezidenčních čtvrtí. Tržiště je odkrytým železobetonovým skelete a kdykoliv se může nadstavit, nebo změnit svou funkci.

Mezi knihovnou a tržištěm probíhá pěší třída s restauracemi a obchody. Doplněná pobytovými plochami zelení a terasami kaváren.

Industriální paměť místa

„Předměty, jež je viděti kolem, nejsou jen předměty určené geometrickými rozměry. Jsou to určité příběhy. Předmět tedy není jen předmětem, nýbrž též historií, a historie není jen historií, nýbrž je též předmětem.“

Václav Navrátil, z knihy O smutku, lásce a jiných věcech

Doba, kdy zde byly slyšet kovové údery kladiv, je už pryč. Ale vzpomínky zde nacházíme na každém kroku. Jsou jimi kolejnice lemující cesty, zbytky technologických zařízení a jiné pozůstatky časů, jejichž ambice i hodnoty už pominuly. Přesto jsou důležitou vrstvou v území, která poskytuje informace o mizejících hodnotách. Obsahují industriální zkušenost, která se v Evropských městech stala již minulostí.

Ideovým obsahem industriálních staveb je jakési poselství racionality. Doba jejich vzniku byla hnána dopředu racionálními motory, jejich posláním byla racionalizace výroby, činností, prostorů, ale i mezilidských vztahů, vlastně všech stránek života.

Knihovna je proto tvořena jako jakási soudobá továrna vědění. Je novou vrstvou kontinuálně navazující na své předchůdce.

Kniha a světlo

Světlo je zprostředkovatelem vizuálního vjemu. Světlo je prostředníkem mezi okem a knihou. Kniha potřebuje světlo, bez světla by byla bezvýznamnou. Světlo je nezbytnou součástí aktu čtení, významně ovlivňuje náš prožitek z přečteného textu. Světlo se tak stává hlavním elementem knihovny, určujícím pohyb návštěvníků a prostorové vztahy uvnitř.

Světlo může být jemné, probouzející se, mihotající se na obzoru, ale také unavené a mdlé, tak jako naše oči a smysly, může být ostré, dráždivé a nepříjemné, naopak může být příjemné a osvěžující jako čistá mysl. Světlo, jeho dostatek, ale především nedostatek, probouzí naši fantazii, obyčejné věci a jejich stíny mění v přízraky, potemnělé kouty v nebezpečné nory, ostře osvětlené prostory nás unášejí k letním bezstarostným dnům, ale i k pocitům nepříjemného klidu před bouří. Ostré světlo nás dráždí a znemožňuje četbu nebo práci. Atmosféra podtržená intenzitou a vlastnostmi světla se odráží i do našeho čtení, může podtrhnout a zvýraznit děsivou náladu, navodit poetické a klidné ovzduší i přinést čisté a jasné světlo poznání.

Působení světla výrazně ovlivňují jeho zdroje, nejpřirozenější zdroj je slunce, denní světlo nám obvykle poskytuje dostatek jasů pro čtení i ostatní práce. Skrz perforovanou fasádu prochází pouze omezené, tlumené množství světla. Největší množství přirozeného osvětlení vstupuje dovnitř skrz shedové světlíky a velká okna atrií. Atria se tak stávají centry dějů a činností. Návštěvník si vybere knihu v intimnějším, tmavším prostoru a je světlem naváděn k převyšnému prostoru atria, kde má dostatek přirozeného světla pro práci a četbu.

Shedové světlíky jsou nad jednotlivými atrií různě natočeny (přinášejí světlo ze severu, východu a západu). Atmosféra v každém atriu je proto v průběhu dne jiná. Ráno je v atriu se světlíky otočenými k východu čerstvé, ostré, intenzivní ranní světlo, zatímco v atriu se světlíky k západu je stále potemnělá ospalá atmosféra.

Poezie

„Sundej obraz ze zdi a najdeš obraz obrazu. Odtáhni skříň
a najdeš obraz skříně. Čas maluje a věci se nechávají portrétovat.
Čas maluje bez štětce a bez ruky, čas maluje stopy po věcech:
byty před vymalováním místnosti po vystěhování.
Čas vymazává okolí, zaznamenává torza.“

Jiří Kolář, z knihy Slovník metod

Poezie v architektuře je poezií všedního života, poezií maličností, poezií přítomnosti v daném okamžiku, poezií světla a pohybujícího se slunce, poezií noci nebo mrazu za zimních večerů, poezií vůně jarní louky, poesie zvuků lesa.

Poezie v architektuře je tím, co je teď a co teď zažívám v daném prostoru, spíše časoprostoru. Záleží na autorovi stavby, ale stejně tak záleží na pozorovateli nebo uživateli. Stejně jako architekt malíř či sochař do svého díla propisuje své nitro, tak i pozorovatel propisuje kus sebe do věci, kterou vnímá. Poezie obsažená v díle je stejně důležitá jako poezie obsažená v lidech. Důležitý je způsob, jakým danou věc vnímám, jak ji posuzuji a přetvářím k obrazu svému.

„Opatři si papír do stroje
ber list za listem
a pokryj stůl
židli
topení
podlahu
všechno
na čem může ležet kousek papíru
dokud nezbělá celá místnost
Potom ulehni na zbylé místo
pokryj i sebe
zavři oči
a v myšlenkách na ložský sníh
chvíli odpočívej“

Jiří Kolář, z knihy Návod k upotřebení

Neznamená to, že máme hledat krásu a poezii ve všem. Stejně jako existuje realistická poezie, existují i situace, které si vyžadují realistický pohled.

Parte se nepíše formou sonetu.

Poezie může být i ve věcech hrubých jak smirkový papír, je to hrubá poezie, která vychází z podstaty dané věci. Je to poezie skoro až dokumentárního pohledu, kterým se dívá Béla Tarr ve svém filmu Panelové vztahy (1982) na krizi rodiny. Je to poezie, ze které až mrazí

„Když stojím na balkóně
v šestém patře
v deset večer

je trochu chladno

důchodci venčej psy
pár lidí se vrací z města –

kdybych skočil dolů
co by zbylo –

co by zbylo
kdybych skočil
za dvacet let –

co by se změnilo kdyby
teď
někdo skočil z balkónu
v šestém patře

protějšiho paneláku

rána

křik

pár rozsvícených oken“

Jan Těsnohlídek ml., ze sbírky Rakovina

Právě ona rozmanitost pohledů, přístupů, lidí a věcí vytváří opravdovou hodnotu.

Pokud napíše sonet, někde jinde někdo jiný musí napsat parte, protože kdyby byly jen sonety, staly by se kýčem. Kdyby všechny stavby měly v sobě stejně poezie jako vysílač na Ještědu nebo kaple v Ronchamp, jejich poezie, jejich výjimečnost by se ztratila.

Pokud existuje znamínko plus musí existovat i mínus a musí být v rovnováze.

Poezie v architektuře je proto pomíjivým vnímáním daného prostředí jejím pozorovatelem. Je obrazem nitra jak autora, tak pozorovatele, oba se odráží ve vodní hladině a jejich obraz se čerí vlnami času.

Technické řešení

Objekty knihovny a tržnice dohromady tvoří dva dilatační celky. Nosný systém hlavní budovy tvoří železobetonový monolitický skelet s průvlaky a deskami působícími ve dvou směrech. Primární osový systém nadzemních podlaží je 9 x13 m. Obvodové suterénní stěny jsou navrženy jako monolitické. Stropní konstrukce, vynášející velká zatížení od depozitářů, je uvažována jako žebrová s průvlaky průřezu 800x600 mm. Konstrukce stropu je v obou směrech vyztužena žebry o výšce 400 mm a roztečích cca 1 m, mezi nimi je vynášena pnutá deska o tloušťce 100 mm. Sloupy v podzemních i nadzemních podlažích jsou navrženy jako čtvercové o průřezu 600x600 mm. Stěny jader jsou navrženy tloušťky 200 mm. Výška nosné konstrukce stropu je 800 mm. Na stropní desce je položena systémová zdvojená podlaha s podlahovým vedením instalací, celková výška stropu a podlahy je 1200 mm. Centrální schodiště je železobetonové monolitické, schodiště uzavřená v jádrech budou provedena v kombinaci železobetonových prefabrikovaných ramen a monolitických podest. Povrch téměř všech železobetonových konstrukcí budovy je navržen jako pohledový beton.

Radek Toman